

Příběhy našich sousedů

Pamětník: Mgr. Milan Ševčík

Datum a místo narození: 2. 3. 1936 v Pustkovci

Adresa: 5. května 5002, Ostrava–Třebovice 722 00

Rodiče:

otec Emil Ševčík (22. 3. 1909 – 11. 10. 1975), úředník spotřebního družstva Budoucnost, v době války vedoucí prodejny Budoucnost v Proskovicích, po válce v Třebovicích, od počátku 50.let dělník ve VŽKG

matka Vlasta Ševčíková, rozená Franková (28. 5. 1909 – 7. 7. 1987), švadlena, v domácnosti, od 50. let strojnice v Elektrárně 1. máje v Třebovicích

Sourozenci: PaedDr. Vlasta Turková (17.11.1939), učitelka

Věra Planková (17. 11. 1939), učitelka

Motto: Čest a pravda nebyly mi cizí.

Žil jsem

jako člověk.....

Na víc nebylo.

Dětství:

Mgr. Milan Ševčík se narodil 2. 3. 1936 v domě číslo 13 v Pustkovci. Nežil zde moc dlouho, neboť se musel ve svých třech letech s rodiči, v roce 1939, přestěhovat do Protektorátu Čech a Moravy. V otcově rodné obci, ve Staré Bělé, se rodina nastěhovala do podkrovního jednopokojového bytu u pamětníkova strýce. A v den, kdy Němci zavírali české vysoké školy, 17. 11. 1939, přibýly do rodiny dvě sestřičky – dvojčata Vlasta a Věra. Tehdy už byl otec zaměstnán jako vedoucí prodejny Budoucnost v Proskovicích a s vedoucími prodejny s p. Pepřicou a Menšíkem byl členem tzv. ilegální trojky, která se nejdříve zaměřovala hlavně na finanční a materiální pomoc vybraným rodinám zatčených členů domácností. Z trojky byl

nejdříve zatčen p. Pepřica, který v koncentračním táboře zahynul, později přišla řada na pana Menšíka, který se po válce vrátil z Buchenwaldu. Otec zůstal. Brzy se seznámil s místním lékařem Mudr. Juchelkou, se kterým navázal nejen velice úzké přátelské vztahy, ale později se zmíněnými rodinami posílali v povolených potravinových balíčcích adresátům do koncentračních táborů v kávodině Melta potřebné léky. A to se dařilo téměř až do konce války. Doktor Juchelka-Vladař měl nevlastního bratra, který pracoval na gestapu v Hlučíně, a každá jeho návštěva byla provázena strachem ze zatčení. Nakonec se vše vysvětlilo při osvobození Hlučina. Sovětská rozvědka dostala rozkaz k jeho bezpodmínečné ochraně. A ještě téhož dne byl tento nasazený rezident Rudé armády vyznamenán několika řády.

V roce 1942 začal náš pamětník chodit do obecné školy. Jeho první paní učitelka byla Milada Kotíková, které se podařilo poslat všechny děti dál. Ale už ve druhé třídě zažil obrovský otřes pamětníkův spolužák Luděk, který bydlel kousek za Husovým sborem. V zahradě byly dva rodinné domy, ve kterých bydlelo několik spřízněných rodin. Jedna z tet dovedla do svého bytu raněného partyzána, kterého vystopovalo gestapo. Domy byly obklíčeny vojáky a nebylo možné uniknout. Teta s partyzánem se před zatčením zastřelili. Gestapo zatklo a odvěklo všechny dospělé z obou domů a ponechali jen děti se starou babičkou. Luděkovi rodiče se po válce vrátili z koncentračního tábora, ale sestřenicí Jarmile zemřeli v koncentračním táboře oba rodiče.

V roce 1943 se k Ševčíkům přistěhoval do jednopokojového bytu František Tobola z Bílé, který byl totálně nasazen na práci ve Vítkovických železárnách. S ním náš pamětník s rodinou navštívil Františkovy rodiče v Bílé na Bobku. Bylo to osamělé horské stavení na samé hranici se Slovenskem. A tam pak malý chlapec Milan jednou až dvakrát do měsíce dojížděl sám. Otec jej vždy na kole dovezl k vlaku do Paskova a na Bílé už na něj čekala Františkova mladší sestra Hedvika s ještě mladší sestřičkou. Z těchto nedělních výletů si pak domů vozil maliny, borůvky, houby nebo ostružiny. Až po válce se dozvěděl, že v modrém námořnickém kabátku s velkými lesklými knoflíky převážel pod podšívku ukryté zprávy pro partyzány a odboj. Poslední válečný školní rok započal hrůzně. Ještě před prvním zvoněním začaly 29. srpna houkat sirény oznamující letecký poplach. A tehdy už na Ostravu začaly dopadat první bomby, při kterých bylo zničeno několik závodů, ale i mnoho obytných domů a zahynulo více než čtyřista lidí. Tuto hrůzu sledoval pamětník z pustkoveckého návrší, kde pásal na mezi dědečkovu krávu. Následné vyučování bylo častokrát přerušováno dalšími leteckými nálety, po obsazení školy německým

vojskem dostávali školáci jednou týdně domácí úkoly v sále Lidového domu a po uhelných prázdninách a chřipkové karanténě bylo i toto vyučování přerušeno.

V tomto období byl 27. února 1945 zatčen gestapem pamětníkův otec a také František Tobola. Po několikátýdenních tvrdých výsleších a mučení se ještě před osvobozením vrátili domů, vyhublí, bez mnoha zubů, František Tobola s poraněnou nohou, ale živí.

V posledních dubnových dnech chořoval pamětník na výškovické návrší, kde se dnes nachází tramvajová točna, a odtud pozoroval frontové boje a letecké bitvy sovětských a československých stíhačů s německými letci v oblasti Pustkovce, Třebovic a Svinova. Další dva dny prožili ve zpevněném sklepním krytu, ve kterém časně ráno 1. května přivítali tři vojáky Rudé armády.

Záhy po osvobození se děti vrátily do školy. Nejdříve pomáhaly s úklidem po vojácích a až do 15. července pokračovaly v učení. Pamětník dosud vzpomíná na chvíle, kdy jim pan řídící Petr Sýkora vyprávěl o Přemyslu Oráči, kněžně Libuši, Horymírovi a jeho Šemíkovi, o vlasti a přetěžké cestě ke svobodě. Konec prázdnin a také konec pobytu ve Staré Bělé prožil nezapomenutelně. Od tehdejšího bydliště se hezký kus cesty vezl na pancíři s československými tankisty, aby je dovedl ke krejčímu panu Sýkorovi, u kterého si nechali ušít obleky do civilu.

Následovala poválečná léta v Třebovicích. Tatínek byl opět vedoucím prodejny Budoucnost, maminka vedla domácnost, pamětník i jeho sestry chodili do místní obecné školy, po roce 1948 do střední školy a po závěrečných zkouškách odešel jako první z dětí studovat učitelství do Ostravy.

Zaměstnání p. Milana Ševčíka:

Po ukončení studia na Pedagogické škole pro vzdělání učitelů národních škol v roce 1955 učil na OSŠ Komenského v Ostravě-Porubě, pak následovala základní vojenská služba do konce října 1957. Dále pracoval jako učitel OSŠ Třebovice v letech 1957–1958, 1958-1959 byl tajemníkem OV ČSM pro PO, 1959-1972 pracoval pro Čs. rozhlas Ostrava, v letech 1972 – 1973 v Dole Jan Šverma v Ostravě-Mariánských Horách jako důlní pracovník, 1973 – 1990 učitel na ZvŠ v Hrabůvce, Zábřehu a Moravské Ostravě, 1990 – 1992 jako redaktor ČRo v Ostravě, 1992-1997 učitel ZvŠ ve Vítkovicích, od roku 1997 je v důchodu.

Publikační činnost a spolupráce p. Milana Ševčíka:

Nová Svoboda – článek „ Pan učitel “ a další

Moravskoslezský den – Zápisky z deníku, příspěvky o zvláštních školách, pravidelné aforismy

Československá televize – publicistické pořady pro děti a mládež

Krátký film Praha- spolupráce s režisérem a kameramanem Janem Špátou (Největší přání - reportér v anketách z Ostravska, spolupráce na dalších filmech stejného režiséra)

Třebovický Kapr – spoluzakladatel, redaktor, autor sepsání historických událostí města Třebovic, Milan Ševčík je stále velmi aktivním trebovickým občanem, který svými příspěvky z historie obohacuje trebovický měsíčník Třebovického kapra. Zakládali ho společně s 1. starostou Třebovic p. Zdeňkem Lubojáckým. Pan Ševčík byl 1. šéfredaktor – dopisovatel historických událostí, název byl odvozen od znaku Třebovic s obrázkem kapra.

Archiv města Ostravy - Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy, sv. 22

Náhled do historie ostravských českých pomocných škol (1921-1948), sv. 23

Náhled do historie ostravských zvláštních škol (1948 – 1990)

Biografický slovník Slezska a Severní Moravy – Josef Sasín – zakladatel pomocného školství v Ostravě

Publikace k 75.výročí vzniku speciálního školství v Ostravě-Vítkovicích 1921-1996

Těšínska - školní rok 1939-1999

Osobnosti, se kterými se p. Ševčík setkal, dělal reportáže a rozhovory:

Prezident ČSSR Antonín Novotný, předseda ČSSD Miloš Zeman, ministr financí Václav Klaus, prezident ČR Václav Havel, vedoucí tajemník ÚV KSČ A. Dubček, předseda vlády O. Černík, první kosmonaut ve vesmíru Jurij Gagarin (1967) a první žena ve vesmíru Valentina Těreškovová (1. návštěva Ostravy v roce 1963), David Rothschild s chotí při návštěvě Vítkovických železáren (1991), hudební skladatelé Ilja Hurník a Karel Kupka, mistr světa ve hře na foukací harmoniku Luboš Pleva,

herci a herečky: Miloslav Holub, Jiří Kodet, Nina Divíšková, Jan Kačer, František Husák, Gabriela Vránová, Stanislav Malý, Lubor Tokoš, Alexander Lichý (otec ostravského herce Norberta Lichého), Karel Effa, Jiří Čapka, režisér Václav Vorlíček,

zpěváci a zpěvačky: Karel Gott, Václav Neckář, Karel Štědrý, Waldemar Matuška, Karel Kryl, Jaromír Nohavica, Věra Špinarová, Heidi Janků, Eva Pilarová, Helena Vondráčková

sportovci: Emil Zátopek, Věra Čáslavská, medailista z Nagana David Moravec, ostravští hokejisté a fotbalisté 60. a 70. let

Cestovatelské období:

Cesta „ Po stopách Komenského“ – k 400. výročí narození Jana Ámose Komenského VIA EUROPANEA COMENIA, novinářská expedice, zmapování stop Jana Ámose Komenského v muzeích, památnících, knihovnách a školách, výprava za poznáním, na jejím konci bylo cílem vytvořit scénář a vytvořit dokumentární dílo, po návratu se konaly besedy, radioreportáže, výstavy fotografií, fotomateriál byl použit pro potřeby ČSTK

1. etapa: Západní - Německo - Heidelberg, Herborn, Holandsko – Naarden, Amsterdam

2. etapa: Severní - Norrköping, Stockholm (navštívil místa, kde bydlel a kde byl pochován, mohl si prohlédnout Komenského spisy na vlastní oči, položil věnec v den výročí úmrtí Komenského vedle věnce, který v tomto místě položil i prezident V. Havel) Polsko – Lešno (mohl si pohladit biskupský prsten a kalich, ze kterého pil J. A. Komenský víno) Poznaň (navštívil památník J. A. Komenského)

3. etapa: Jižní - Slovensko, Maďarsko, Šaryšský potok

Privilegium – mohl si sáhnout na biskupský kalich a prsten v Lešně, archiv Norrköpingu, prvotisky, archy psané Komenským, za cestu získal plaketu J. A. Komenského

Zajímavosti z regionu, které jsme se dozvěděli z pamětí pana Milana Ševčíka:

Pan Ševčík – obecní historik

Pan Milan Ševčík se zasloužil o sepsání stati o třebovické minulosti s informacemi o samosprávě, politických stranách, starostech, obyvatelícha

komunikacích z 22. 6. 2007. Tuto stať stvrdili podpisy starosta František Šichnárek a tajemnice Ing. Marcela Pastrňáková. Byla uložena do schránky a vložena do věže třebovského kostela jako vzkaz pro další generace.

Pan Ševčík a umění – přátelství pana Ševčíka s akademickým sochařem Vladimírem Gajdou. P. Ševčík vlastní kopii plakety T. G. Masaryka, kterou získal z přátelství s p. Gajdou. V jeho uměleckém odkaze pokračuje jeho syn Mgr. Jakub Gajda Ph.D. – akademický sochař a restaurátor, který pracuje v třebovickém ateliéru a patří k nejlepším restaurátorům.

Informace p. Ševčíka o **Marii Stonawské** – třebovická ulice Na Heleně pravděpodobně pojmenována podle akademické sochařky Heleny Železné Sholzové, dcery Marie Stonawské, jejíž umělecké jméno bylo Maria Stona. Maria Stona, rozená Stonawská, se narodila 1. prosince 1861 v Třebovicích a zemřela tamtéž 30. března 1944 ve věku 82 let. Německy píšící spisovatelka a básnířka vždy podporovala umění. Žila na svém zámku v Třebovicích. Okruhu významných lidí, kteří se na zámku scházeli, se říkalo Slezský Výmar. Získala za II. světové války titul hraběnka, byla to obyčejná dcera velkostatkáře, titul hraběnka jí byl udělen Adolfem Hitlerem během II. světové války, což vyvolalo nelibost obyvatel Třebovic. Její dcera Helena jezdila s oblibou na koni v místech okolo třebovického mlýna a právě po ní byla nazvána ulice Na Heleně. Hrob Marie Stonawské se nachází na hřbitově v Třebovicích.

Informace p. Ševčíka o osobě **Petra Bezruče a T. G. Masaryka ve spojitosti s Třebovicemi:**

T.G. Masaryk byl 13. března 1935 jmenován obecním zastupitelstvem čestným občanem Třebovic, stejně jako Petr Bezruč 18. prosince 1937.

Petr Bezruč jezdil do třebovického mlýna, jeho strýc byl poslední mlynář Petr Hrnčíř. Bezručova teta byla Němka, pocházela z Hošťálkovic. Petr Bezruč ji neměl rád, vinil ji z poněmčování obyvatel a odmítal kvůli tomu jezdit za strýcem. Z jeho díla je známá báseň Střebovský mlýn.

Petr Bezruč Slezské písně – Střebovský mlýn:

Střebovský mlýn

Ber, ber, ber lidu rodnou řeč, ber.
Rež hrnul do koše moravský děd,
moravsky říkal tu stanky mé ret,
ber, ber, ber lidu rodnou řeč, ber.

Rež, rež, šeredná rež roste, rež
na poli otců mých. Střebovský mlýn
zní řečí cizinců. V rozběhlý klín
pýchy a bohatství padla má rež.

Z Hrnčířů krve jsem. Střebovský mlýn
hrčel mi do sluchu za mladých dní.
Pod drnem děd spí. Řeč falešná zní
se rtů mé přízně - miň střebovský mlýn.